

ACC. N:R M. 15438 : 1-5.

Landskap: Skåne Upptecknare: Anna Ståhl, Gärnäs  
Härad: Ingelstad / Järrestad Berättare: " " "  
Socken: Tvanås / Stiby Berättarens yrke: f. d. läroinnia  
Uppteckningsår: 1961 Född år 1881 i Tvanås

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Thyddande, uttryckande och roande föremål  
för barn i krypåldern. s. 1-5.

LUF 114

14/6 - 61.

Skyddands, Utschlande och roands förmål för barn

Några förmål för skyddandet av barnets huod har jag inte sett och ej heller hört om. Troligen har sådana ej använts här omkring. Det enda som användes var en mössa sydd av juki, ett material som användes till småbarnstyggor, eller flanell.

Dessa användes mest för att barnet ej skulle frysa. För det mesta syddes de så modren, samma modell som nytida små hättor och knöts med sidenband under hakan. Mössan användes till barnen voro i ettårig ålder. Små barn hade sällan huudet bakt. Jag minns att mina systrar hade sådana mössor eller hättor. De bars även under natten.

Den värsta faren för barnen när de böjades krypa och gå var eldstaden. För att hindra de små att komma åt spisen, saftte man vedläsen eller något annat förmål framför den, men ändå

Luf 114

kunde det hända att de kom till skada. När barnet  
 blev lite större och kunde sitta själv men ej kunde gå,  
 satte man det i en gunga. Denna var av trä, siten  
 liknade de som nu användes på cyklar, och hängdes  
 i taket på ett par krokar, siten var fäst mellan  
 ett par ribbor. Rummen var ju låga, så gungan kom  
 inte så högt upp. Gungan var mycket onyttigt  
 av småbarnen och en god hjälp för mammorna då  
 hon kunde sköta sina sysslor. En annan hjälp  
 var gångvagnen när barnen började gå. Denna var  
 av trä och mycket enkel. Samma idi har tagits  
 upp igen och tillverkas nu fast lite finare. Det  
 fanns nog de mödrar som band barnen vid ett  
 bordeten eller ett annat kraftigt föremål. En lant-  
 arbetare, som skötte mjölkningen vid husegården  
 talade om, att hon måste binda 2 och 3 ringar  
 vid sängstolpen när hon lämnade dem vid Hviden  
 på morgonen. Bjäller har jag ej hört talas om.

För att läsa barnen sitta sattes de på en filt på golvet och sedan lades huddar runt om.

När barnet var 8 eller 9 månader skulle det läsa gå och stå. En schallett eller halsheduk lades under armarna och hjälpsann höll i ändarna och så bröjades de första stegen. Det blev ej så många steg ty de små blev fort trötta. En soffor där man tog bort locket, blev utmärkt för barnet att källa i och på så sätt lärde de att förflytta sig längs kanten. Detta kallades att "gå utmed".

Pottstolar var inte vanliga i min barndom. Var det händig farfar eller morfar kunde ett barnbarn få en liten länstol på 1. årsdagen. En liten pall, var en gåva som de flesta barn fick redan som små liksom en vagn, mycket enkel: en liälade med 4 hjul och ett snör att dra den med. Dessa saker lekte med ända till 8 o 10 års ålder ja kanske längre, det var ju så mycket de kunde användas till.

Den första leksak som barnet fick var en  
slät träpinne. När den slogs i golvet uppstod ett  
lyd som väckte förtjusning hos barnet och upprepades  
ofta. Pinnen var bra att bita i vid tandgrynk-  
ningen. På apoteket köptes violrot, som också an-  
vändes vid samma tillfälle. I blind köptes en skalle  
på marknaden mest var det ända hemgjorda  
leksaker. Vid gästskakt tog man vara på stru-  
gen och lade några ärtor i. När den fästs ihop  
och lockets bands ett snör i den och den blev  
en trevlig leksak. En annan omtyckt leksak  
var gissens urinblåsa. Den sköljdes mycket ofta  
och en hel del ärtor lades i. När den blåstes den  
upp och fick locka. Även större barn hade den  
till leksak. - Gummibollar var mycket sällsynta  
men sydda eller "singlade" bollar hade alla  
barn. Trasdockor var också allmänna. De kunde  
kastas omkring utan gå sönder. På marknaden

gjanns stela brädochor målade i björks färger,  
all höja. Det var mycket fint att få en sådan.  
Om småbarn hanterade den lite vårdslöst kunde  
det hända att armarna tillade av. därför var  
det mest barn i 3-årsåldern som fick sådana.

När man var 5 år fick man en docka med  
porcelinshuvud och det var ju ännu finare.

Något som barn tyckte mycket om, var att  
glocka upp vedtjän ur vedlären. Det kunde  
de hålla på med långa stunder. Mina små  
systrar hade fått en rätt stor bjällra från en  
slädtrian, det var mycket vackert därför  
att den klingade bara man skakade på den.

Sådana enkla leksaker som vi hade för-  
kommer nog ej nu, fördingarna har blivit andra.